

LUPTA

le combat

Director : Mihai Korne

Redactor : Antonia Constantinescu

COSTUL ABONAMENTULUI PE UN AN

In franci francezi

FRANTA FRF 250

EUROPA FRF 300

Cu avionul :

AFRICA

AMERICA DE NORD

ISRAEL

AMERICA DE SUD

ASIA

AUSTRALIA

FRF 350

FRF 400

In alte valute tariful este majorat pentru acoperirea cheltuielilor bancare :

DM 100 - Fr. Elv. 90 - L St. 35

USA 60 sau echivalent

USA 70 sau echivalent

125, Bureaux de la Colline - 92213 St-Cloud - France

Téléphone : (33-1) 41 12 03 73 - Tétex 270125F

Commission Paritaire N° 65481 - C.C.P. : 11 341 71 A Paris

Téléfax : (33-1) 46.02.1437

Numărul 241

7 martie 1995

TRECEREA PRIN INFERN PETRE GODIAC DIN GRUPUL ILAȘCU

interview, realizat de Rodica Palade,

publicat în revista "22" (nr. 9, 1-7 martie 1995)

Domnule Petre Godiac spuneți-ne, vă rog, când și cum ați fost arestat?

Am fost arestat pe 12 iunie 199. Eu sunt șofer profesionist, și la acea dată lucram la o fabrică de textile din Tiraspol. Transportasei în ziua aia pietriș alb pentru asfaltarea unei porțiuni din mijlocul orașului. Când am terminat și ajusesem acasă, au venit lângă mine unii care mi-au spus că vor să-mi vorbească. Am coborât din mașină, mi-au pus cătușele și m-au dus la Ministerul de interne. Primul om pe care l-am văzut, după anchetator a fost Garbuz. Unul de la OTAK, de la fabrica mea, a fost chemat și întrebat: "Asta e?" "Da, ăsta e". Și gata. A început să se învîrtă roata - că am procurat, transportat și întrebuințat arme. Că am trecut cu camionul cu arme peste șase posturi ale gardiștilor, că o Lada Jiguli m-a urmărit și nu m-a putut prinde. Vă dați seama - Lada are peste 100 km/h. Am cerut să se aducă de la fabrică foaia iscălită de dispecer unde scria precis unde și ce făcusem în ziua aia. N-a contat nimic. Tot dosarul meu are 9 tomuri de hîrtii făcute de ei, pe care m-au obligat să le semnez.

N-ați fost deloc implicat în ciocnirile armate care începuseră deja la Coșnița, Dubăsari și Cocieri?

Nu. Eu eram lucrător de rînd. Îi simpatizam pe oamenii din Frontul Popular. Vedeam că e greu, dar nu știam de politică. Ultima dată am ținut o armă în mîna în 1985, cînd am terminat armata. Pe Ilașcu nu-l știam. Din grupul nostru îl știam doar pe Tudor Petrov cu care stătușem la un cămin de nefamiliști în Tiraspol.

Unde ați fost închis după arestare?

Au fost ridicați mai mulți oameni atunci - de pe stradă, din case - și toți am fost închiși în subsolul de la Ministerul de Interne. Acolo am stat cu hoți și ucigași. Ei știau viața de închisoare și nu se pierdeau cu firea. Au înțeles că noi nu suntem ca ei și se străduiau în fel și chip să ne înveselească, să nu ne speriem. Era acolo un om de 57 de ani care fusese închis de la 12 ani. De la 12 la 57 de ani, doar 6 luni fusese în libertate. Spunea: "Băieți, dacă ați intrat pe mîna ăstora, e foarte greu să mai ieșiți. Aici e bine să uiți că nu ești vinovat". Am înțeles că pușcăria e o școală, dar ar fi bine să trăiești fără să ai diploma școlii ăsteia. Pînă la urma am rămas doar 6. La Interne am stat 3 săptămîni și-acolo au început primele anchete, conduse de Larin, soțul femeii care ne-a judecat. Anchetatorul care s-a ocupat mai mult de mine a fost Starojuk. Venea cu hîrtii gata făcute, mi le citea și mă punea să le iscălesc - așa s-au adunat cele 9 tomuri ale

dosarului meu.

Ați fost bătut la Interne?

Puțin. Socot însă că pentru un om care nu știe de ce este arestat și-o palmă e mult. Dar după ce ne-au dus la Comendatura Armatei a 14-a și pe urmă la închisoarea Grigoropol, palmele primite la Interne au fost flori. După ce ne-au închis la Comendatură au interzis soției și copiilor să vina să mă vadă. Nu aveam voie la nici o informație din afară. Hrana era mai rea ca pentru animale. Deși în instrucțiunile lor scrie că ai voie la o baie odată la 15 zile, pe noi ne dureau la două-trei luni, iar ultima jumătate de an, cît am stat închis la Grigoropol, am fost de două ori la baie. Și-am hrănit și păduchii și puricii și tot ce mai foșnea prin celulă.

Cei 6 membri ai grupului Ilașcu

Ilie Ilașcu, născut la 30 iulie 1952 în satul Taxobeni, căsătorit, 2 copii, economist - condamnat la moarte prin împușcare cu confiscarea averii;

Tudor Petrov (Popa), născut în 1963, în satul Chiștelnița, căsătorit, doi copii, muncitor și Andrei Ivanțoc, născut în 1961 în satul Opaci, căsătorit, muncitor - 15 ani temniță grea;

Alexandru Leșco, născut în 1955, în satul Coșernița, căsătorit, muncitor - 12 ani temniță grea;

Petru Godiac, născut în 1967 în satul Talmaz, căsătorit, 2 copii, șofer - 2 ani închisoare în regim ordinar;

Valeriu Garbuz, tumător introdus printre acuzați.

Cum a decurs procesul?

Eram transportați cîte unul în cîte o cușcă, în mașini speciale, cu gardă multă - 60 de oameni - și cîini. Pe Garbuz îl aduceau de la Interne, noi veneam de la Comendatură. Ajungeam la Casa de Cultură Kirov, unde se ținea procesul, eram coborîți într-un subsol și de acolo eram ridicați pe scenă toți în cușca aia pe care o știe toată lumea. Tot procesul a fost pe rușește și judecătoarea era Olga Ivanova.

Avocatul meu a fost pus din oficiu și, în timpul procesului a stat și el acolo fără să scoată un cuvînt. Singurul care ne-a apărat a fost avocatul Ion Vozian, restul erau din oficiu - unii au stăruit să ne dea pedeapsa cea mai mare. În prima zi de judecată, soția și fetițele au venit în sală. Le-am văzut de departe doar contururile, nu deslușeam prea bine decît primele rînduri din sală și ele erau mai în spate.

Unde ați fost cel mai rău tratat?

La Comendatura Armatei a 14-a și la închisoarea

Grigoropol. Pe 9 decembrie 1993 am primit sentința - 2 ani de închisoare - și pe 19 decembrie am fost mutați la Grigoropol. Acolo am fost zdravăn bătut. Și acum am dureri de spate. Ma scoteau din celulă, îmi prindeau mîinile la spate cu cătușele și mă băteau. Cu picioarele, cu patul armei, cu bastoanele. M-au bătut că le-am cerut să-mi dea înapoi lucrurile pe care mi le luaseră fără drept - oglinjoara, cele pentru ras, rufărie de schimb. Pe urmă au vrut să-l bage cu mine în celulă pe Garbuz. Și-am făcut gălăgie că nu-l primesc.

De ce ?

Omul ăla nu merită să stea într-un loc cu mine. Nu puteam să vorbesc cu el sau să mîncînc - chiar și mîncarea aia rea dată de ei - alături de un asemenea om. Acum, dacă l-aș întîlni - nu i-aș spune nimic. Omul prăpădit, prăpădit o să fie toată viața. Pentru că n-am vrut să stau cu el în celulă, m-au bătut și m-au închis în carceră. Tot așa, m-au bătut pentru că n-am vrut să muncesc pentru ei. Lucrul nu era greu, puteam să-l fac. Dar cum să lucrez la niște fiare? Atunci m-au bătut destul de rău și m-au închis două zile într-o baracă care era de fapt o groapă. Noaptea era curent, se vedea prin pereți afară. De jur-împrejur erau cîini de pază - înăuntru, șobolani care-mi treceau peste picioare. Cînd m-au mutat din nou în carceră a venit șeful adjunct al închisorii. Eram cu mîinile legate la spate. El mi-a tras o palmă zdravănă și mi-a spus: "Tu n-o să mai ieși teafăr de aici". N-am mai răbdat și i-am tras și eu o ciuboță în fluierul piciorului. În ziua aia am fost cel mai tare bătut din cît am stat eu în închisoare.

Vă băteau zilnic?

Nu. Dar cînd se apucau să mă bătă, o făceau de două-trei ori pe zi. Durerile de spate nu m-au lăsat nici acum. La ochi mi-au făcut operație la Chișinău și mi l-au pus la loc că era dus într-o parte de la băi, de la frig și de la întuneric. Pereții închisorii au din construcție sare, ca să țina înăuntru umezeală. Prin ferestrele de lîngă tavan nu intra lumina, dar intra zăpada. Mă sculam cu omătul pe mine. Nu se ținea cont că e om înăuntru. Frig și întuneric. Becul era mai slab decît un chibrit cînd îl aprinzi. Tot ce era făcut acolo în închisoare era făcut ca să nu te mai socotești om.

Familia dvstră a fost sprijinită?

Da, i-au ajutat oamenii de la Frontul Popular. Dar mai mult din România, de la București și Iași.

Care este situația dvstră acum?

Am primit trei camere la Chișinău, dar nu am de lucru. Soția și fetițele stau la părinți în sat. Acum, la București, am făcut analize, radiografii. Am primit rețete și medicamente. Doctorul Mircea Olteanu urmează să-mi facă o altă operație la ochi.

V-ar plăcea să vă stabiliți cu familia în România ?

Nu m-am gîndit că ar fi posibil. Și pe urmă, nu știți că e bine doar acolo unde nu ești?

În 17 februarie, de la 9 dimineața la 6 seara, în prezența presei, au fost discutate în Consiliul CDR propunerile de restructurare a Convenției Democratice. Reamintim că din Convenția Democrată fac parte 19 formațiuni, dintre care doar 7 partide parlamentare.

PAC a avut 5 propuneri. Punctele 1 și 3 se refereau la recente dispute în jurul UDMR-ului: (1) *Recunoașterea de către CDR că România este un stat național, independent, suveran și indivizibil și (3) delimitarea de UDMR, dacă această formațiune politică nu renunță la revendicări inacceptabile, precum autonomia regională pe baze etnice.* Punctul 2 cerea renunțarea la ideile monarhiste și anume: *"Desfășurarea campaniei candidatului la președinție în condițiile respectării Constituției"*. Cele trei puncte de mai sus au fost acceptate de partenerii din Convenție. Ultimele două puncte - *"adoptarea tuturor deciziilor în CDR prin participarea exclusivă a partidelor"*, deci excluderea celor 7 formații civice, printre care Alianța Civică, AFDPR sau "Asociația 21 Decembrie", de la deciziile politice și *"deschiderea CDR către formațiile democratice"*, adică includerea partidului condus de Petre Roman - au fost respinse.

Propunerile PL'93 au fost: liste separate, "doctrinale" cum au fost numite - deși n-au trecut decât câteva luni de când liderii PL'93 cereau transformarea Convenției într-un partid unic !... - , neunicitatea candidatului Opoziției la președinție, și, deasemenea, separarea instanțelor politice de organizațiile nepartinice, acestea din urmă fiind parcate într-un Forum Civic.

Sergiu Cunesco, liderul social-democraților (PSDR) a cerut ca președinția CDR să fie asigurată prin rotație, și deciziile politice să fie adoptate doar de partide. Ca și Nicolae Manolescu, Sergiu Cunesco este partizanul unei "mari coaliții de partide", care să includă și PD (FSN). Propunerile liberalilor și ale social-democraților n-au fost acceptate.

Au fost adoptate, în schimb, prin votul a două treimi, propunerile PNȚCD: liste unice și candidat unic la președinție. A fost nevoie însă de schimbarea statutului, care prevedea adoptarea hotărârilor prin consens.

Noile prevederi, incluse în protocolul CDR, au fost semnate pe loc de formațiunile civice și de toate partidele, cu excepția PAC, PL'93, PSDR și UDMR, cărora li s-a dat răgaz pînă în 15 martie, ziua limită a deciziei de a semna sau nu, ultima variantă echivalînd cu părăsirea CDR.

A doua zi, 18 februarie, Consiliul Național al social-democraților a hotărît să nu semneze protocolul, Sergiu Cunesco declarînd însă că lasă la latitudinea Convenției excluderea formațiunii pe care o conduce (acare, la ultimul sondaj a obținut 0,7%). Conducerea PL'93 se va întruni în 11 martie și cea a PAC-ului a doua zi, în 12 martie, pentru a hotărî semnarea sau nu a protocolului.

Liderii UDMR, care nu sosiseră încă de la Atlanta, n-au participat la întrunire. Oricum, UDMR a participat întotdeauna, prin specificul acestei formații, pe liste separate la alegerile locale și legislative. N-a fost o surpriză că, întrunit la Tg. Mureș, Consiliul Reprezentanților UDMR a decis să nu semneze protocolul.

Ana Blandiana , despre răspunderea politică a organizațiilor civice.

"Mii și mii de oameni organizați în filiale în toată țară, care nu vor să facă carieră politică și nu vor să renunțe al propriile lor profesii, organizează întruniri publice cu zeci de mii de participanți pledînd pentru CDR, această coaliție pe care logica elementară o arată ca singura soluție pentru realizarea unei alternative reale. Iar în acest timp, lideri ai Convenției (...) cer scoaterea noastră din Convenție... Domnilor, aș vrea să vă întreb dacă nu credeți că răspunderea politică este o vorbă goală astăzi timp cîtu nu este direct proporțională cu forța. Răspunderea politică nu are obiect decît în măsura în care aparține cuiva care are o forță asupra opiniei publice. Ei bine, cum vă permiteți să susțineți că Alianța Civică care a organizat pînă acum sute, poate chiar mii de întruniri publice, la care participă de fiecare dată mult mai mulți oameni decît încap în sală, nu are răspunderea politică a unui partid care are mai puțin de 1% și care nu reușește să umple nici primul rînd al unei săli dacă organizează o întrunire?"

Nicolae Manolescu și Emil Constantinescu despre "marea coaliție" cu PD (FSN)

Nicolae Manolescu: "Este o problemă de strategie pe care eu propun să o discutăm: atît, și nimic mai mult, cum am spus. Nu știu, și nici colegii mei din PAC nu știu dacă este momentul, dacă este posibil, dacă este bine. Este un lucru care trebuie discutat și ține de strategia Convenției, principala forță a Opoziției. Ea trebuie să aibă, în vederea campaniei electorale, și această posibilitate. Vom accepta sau nu -

aceasta nu mai depinde nici de mine, nici de domnul Coposu.."

Emil Constantinescu : Există pericole mari să ne pierdem în discuții colaterale. Al doilea pericol, și mai grav, este să prelungim în interiorul nostru confuziile și neclaritatea care au dominat conferințele de presă. Permiteți-mi, cu tot respectul, domnule președinte Manolescu, dacă dvs. nu ați ajuns încă la nici un fel de concluzie în interiorul partidului dvs. cum veniți să cereți să se discute în acest for? Noi credem că atunci cînd faceți o propunere, veniți aici cu o propunere a partidului dvs. privind această mare alianță. Dacă veniți să ne spuneți că încă nu știți, că vom vedea și că poate va fi o discuție, atunci locul ei nu este, permiteți-mi să vă spun, într-un pachet de propuneri pe care scrie: propuneri PAC pentru restructurarea CDR. Ori este o propunere de restructurare CDR și o discutăm, ori nu este și n-are ce căuta aici.

"Asociația "21 Decembrie" a subliniat, prin persoana președintelui ei, Adrian Dumitrescu, că nu poate fi făcută alianță cu Petre Roman, prim ministru în timpul evenimentelor din 13-15 iunie, și a cerut excluderea PL'93 și PDSR, afirmînd că aceste partide au blocat activitatea CDR de un an de zile.

("22" nr.8/ 22 februarie 95)

Ticu Dumitrescu, președintele A.F.D.P.R. : "Luînd act de campania de subminare a unității Convenției și a imaginii sale, întreprinsă în ultimele luni în mod sistematic de unii lideri ai PL'93 și PAC, consider că aceștia s-au situat în afara intereselor și scopurilor Convenției"

(Expres Magazin, 28 februarie 1995)

REPLICI

Corneliu Coposu: Dacă eu fac "Asociația Cultivatorilor de orez" și dumneata vîi și-mi propui să cultivăm mazăre, însemnează că vrei să răstorni fondul acțiunii mele.

Sergiu Cunesco : Dacă celui care cultivă orez vîi să-i spui că dacă cultivă mazăre cîștigă mai mult, atunci trebuie să asculte.

Corneliu Coposu: Cînd faci "Asociația cultivatorilor de orez", rămîne orez, dacă vrei s-o faci a cultivatorilor de mazăre sau PD, atunci este o altă asociație!

("22" nr.8/ 22 februarie 95)

Din nou despre administrația locală

Șeful comisiei pentru administrația locală din Camera Deputaților, responsabilitate pentru care parlamentarii opoziției s-au luptat din răsputeri pentru a și-o asuma, este Mircea Ciumara (PNȚCD). Din păcate, economistul țărănist n-a încercat niciodată să-l aducă în fața comisiei pe O. Cosmârcă, tartorul guvernamental al administrației locale, pentru a-i cere socoteală pentru avalanșa de suprimări a primarilor, nici pentru măsurile de centralizare aberantă sau în legătură cu puterile discreționare ale prefectilor.

Așa se face că aventura temerară a trei județe, relatată doar de "Expres", a trecut, practic, neobservată.

Județele Arad, Caraș-Severin și Timiș au creat Uniunea de Promovare Economică Banat. Cele trei județe erau reprezentate de consiliile județene, de consiliile municipale ale orașelor

Arad, Reșița și Timișoara și de camerele de comerț județene, toate asociate în baza Legii 21/1924, precizîndu-se că Uniunea urmărește beneficiul public și nu interese comerciale sau politice și nu intră în concurență cu agenți economici locali. Inaugurarea oficială a avut loc în 15 ianuarie 1994, la Arad, dar n-a fost onorată și de prefectii celor trei județe, deși modelul occidental al Uniunii a sîrmit interesul landului Renania de Nord Westfalia, cu care existau deja, din 1990, relații de colaborare. Din Germania au sosit imediat directori ministeriali și experți, care au alocat experimentului 1,1 DM pentru primii doi ani.

Dar imediat după înființare, prefectii din Caraș și Timiș dau în judecată proaspăta Uniune

Țara în care pseudo-comuniștii au urmat pseudo-comuniștilor...(*)

☞ Două containere cu combustibil nuclear din Canada au ajuns în portul Constanța. Fără sigilii... (România liberă, 6.II.95) Între timp, cum relatează același ziar din 14.2, a început încărcarea cu apă grea a reactorilor. Să sperăm că de la Cotroceni a plecat spre Vrancea ordin să înceteze cutremurele.

☞ Neinteresat de fizica nucleară, un delincvent eliberat înainte de termen, a organizat la Tulcea o afacere mai bănoasă: un fals trafic de emigrări în Franța. 17 naivi i-au încredințat rapid 1,5 mil. lei. (Adevărul, 6.II.) Poliția a salvat restul de creduli.

☞ Noi succese la Baia Mare (România liberă, 6.II): depășirea limitei legale cu 107% a dioxidului de sulf oferit (gratuit) de societatea Phoenix. Drept care mari suprafețe agricole sunt scoase din uz (inundate cu acid sulfuric), păduri exfoliate, acoperișuri ciuruite, plus localnici care consumă alimente poluate. Fără să zâmbească.

☞ Alte vești: se extind atacurile teroriste. Dinamita face deliciul unui trafic intens. În Dobrogea, poliția a descoperit o rețea de traficanți care serveau, în trecere, și pe braconierii din Delta. Pe strada Sevastopol din Capitală, a fost aruncat de la fereastră un sac cu dinamită al cărui șnur arzând s-a stins din eroare. La Bihor și Hunedoara au explodat automobile-capcană. La Botoșani a sărit în aer un radio-capcană. La Arad, a căzut victimă un magazin. Peste tot, morți sau răniți (Adevărul, 6.II).

☞ 24 de kg. de heroină au fost capturate la Timișoara, inclusiv banda de 5 traficanți (4 basarabeni) care se aprovizionau din Turcia (România liberă, 8.II)

☞ Pentru 1995 se prevede o producție de 20 milioane borcane, în timp ce industria conservelor va avea nevoie de 55 milioane. Utilajele importate în 1985 din URSS și-au dat sufletul (România liberă, 6.II).

pag. 2

pretextul fiind: "consiliile județene nu au drept de asociere"! Procedura juridică, intervenită atât de rapid, a paralizat activitatea Uniunii și a compromis parteneriatul cu cel mai puternic land german.

Peste un an, la 10 ianuarie 1995, a fost dată și sentința. Curtea Supremă de Justiție a decis că Uniunea de Promovare Economică Banat nu poate exista. Deși Charta europeană a administrației locale, semnată de România în 14 octombrie, în vremea procesului intentat inițiativei bănățene, prevede, la art. 10: "Colectivitățile locale au dreptul, în exercițiul competențelor lor, de a colabora în cadrul legii, de a se asocia cu alte colectivități locale pentru realizarea de sarcini de interes comun" (s.n.s.)

De fapt, inițiativa economică și cooperarea cu parteneri străini a dat fiori reci guvernanților, atât de geloși pe orice semn de independență locală. Să ne amintim că, în aprilie 1994, departamentul pentru administrație locală (același domn Cosmărcă) și Ministerul de Externe au emis o circulară, prin care orice relație cu parteneri străini trebuia aprobată în prealabil de autorii circulației. A fost nevoie de intervenția organizației "Operation villages roumains" și a altor instanțe europene pentru ca documentul să fie retras.

Revenind la Uniunea bănățeană, s-au dus pe apa sîmbetei proiecte ca: elaborarea unei broșuri

☞ Numărul paturilor de spital s-a redus cu 5,5%, pe cînd cazurile de boli psihice au crescut cu 64% (Adevărul, 6.II).

☞ Cu ani în urmă, fugea (cu misiune?) în Austria fiul temutului col. Cociș de la Securitatea din Oradea. După '89 băiatul a revenit creînd o firmă pentru importat bere din Austria. Un control recent a descoperit o fraudă vamală de (doar) 1,2 miliarde lei. După care au apărut ciudate presiuni politice pentru mușamalizarea cazului. (România liberă, 7.II) Dulce e privatizarea securiștilor.

☞ România are 800 studenți la 100.000 locuitori (Bulgaria 1760, Azerbaidjan 1400). De aceea s-a alocat de la bugetul de stat 55 lei/zi de student pentru cheltuielile destinate educației la Facultatea de fizică din București (România liberă, 8.II). Adică 1650/lună, prețul a 1,5 kg. cartofi.

☞ În Adevărul (10 și 13.II) găisim relatări despre festivitățile a 5 ani de existență a Vetrei Românești. A fost prezent canelul "Totuși iubirea..." al bardului Adrian Păunescu, ca să nu mai fie îndoială asupra orientării numitei organizații. Însuși bardul a onorat momentul "istoric" cu solida sa persoană. Președintele Iliescu (al României) a expediat un trimis personal și un mesaj, ca și președintele Senatului. Au fost de față Adrian Năstase, președintele Camerei, primul ministru Văcăroiu, alături de Gh. Funar, C.V. Tudor, crema național-comunismului cunoscută pe toate meridianele. "Vocea României" (cotidian guvernamental) din 14.II reproducea integral mesajele Marelui Zîmbitor și președintelui Senatului, precum și cuvîntările lui Adrian Năstase și N. Văcăroiu. Care onorabili au declarat cu mîna pe inimă că au învățat de la Vatra Românească... Nu ne îndoim.

☞ Pe 5 februarie s-a ținut slujba festivă la

Cursul valutar pe 16. II 95 :
1 \$ 1805 lei, 1 DM 1209, 1 FF 350

de prezentare pentru investitorii străini, crearea unui fond de privatizare pentru micii întreprinzători, realizarea unui concept de renovare și reabilitare urbană, reabilitarea și modernizarea rețelei de drumuri locale din zona etc. Mai grav, datorită experienței landului german în bazinul Ruhr-ului, perspectivele Reșiei puteau fi ameliorate...

Se pare că inițiativa bănățeană ar fi fost nepatriotică, neînfînd seama de art. 1 din Constituție referitor la "statul național unitar"...

Liderii Opoziției s-au lăsat prinși în capcana disputei cu UDMR-ul, participînd cu nonșalanța la organizarea unei diversiuni politice majore, și anume, confuzia semănată în opinia publică care asimilează automat autonomia, ca termen utilizat

biserica Sf. Spiridon din București pentru aniversarea a 110 ani de la autocefalie și 70 de ani de patriarhat ortodox român. A vorbit Patriarhul Teoctist, care a pomenit de Ștefan, de Constantin Brâncoveanu, de alții, memoria oprindu-i-se la regiile care au dat României independență și unire. Deși de față se afla Princesa Margareta care, înțelegînd altfel creștinismul, s-a dus după aceea să-l felicite și i-a oferit un buchet de flori Prea Sfințitului, cîndva iubitor de Ceaușescu. (România liberă, 11.II)

☞ Între timp, premierul Văcăroiu a dat ucaz de împrumutarea a Patriarhiei cu un hotel + un restaurant la Târgoviște (Ziua, 14.II). Uitînd de miile de așezăminte furate în 1948 Bisericii Unite și încă nerestituite. Fiecare cu memoria sa.

☞ La Arad, cartofii au ajuns 1500 lei/ kg. Oamenii se pot consola cu portocale importate, mai ieftine decît tuberculul indigen. (România liberă, 10.II)

☞ Iață și o veste bună: peștele nu mai e hrana săracului. La 7000 lei kg. de șalău își pot permite și membrii guvernului (România liberă, 11.II)

☞ Evenimentul Zilei din 14.II povestește o nouă ispravă a primarului PDSR din Urechești-Bacău. Cunoscut pentru dragostea ce-o purta partidului și agresarea supușilor, într-o zi s-a îmbătat, s-a dus la poștă, a bătut la rînd diriginta, două telefoniste și a stricat o mașină a telefoanelor. Abia l-a potolit poliția.

☞ Radu Câmpeanu își va depune candidatura la președinție (Adevărul, 13.II) În fine!

☞ Din 37 piețe ale Capitalei, doar 4 au avizul Inspecției sanitare. (Radio Europa liberă, 15.II)

☞ România liberă (14.II) vorbește despre doi nori uriași de lăcuste africane care se dirijează spre România. Prost informate. Nu știu că înainte de ele a venit Era Iliescu.

Șerban DEMETRIU

(*) pentru că se spune că în România nu sunt și nici n-au existat comuniști...

(Aiud) "O parte din parlamentarii județului Alba -senatorii Dumitru Pustai (PUNR), Nicolae Dărămuș (PUNR), Incze Tibor (UDMR), deputatul Ion Berciu (PNȚCD) - precum și Mihai Ciorobătea, președintele consiliului județean, s-au întîlnit zilele acestea, chiar în mijlocul Țării Moșilor cu primarii și consilierii din Munții Apuseni. În timpul acestei întîlniri, de vreo patru ore, au fost puse pe tapet toate nedreptățile suferite de moși, toate cererile lor repetate și problemele lor încă nesoluționate: restituirea pădurilor expropriate, repararea drumurilor publice, aprovizionarea cu bunuri de larg consum, restabilirea avantajelor de dinainte de război (printre care Cartea Moșilor) ș.a.m.d. Au mai spus că, pe cînd Horea a fost de trei ori la Viena și a fost primit de Împărat, delegația trimisă de ei la București în decembrie trecut, n-a fost nici pînă azi ascultată nici la Cotroceni, nici la guvern. Apoi au pomenit cu îndrjire de drepturile și avantajele lor obținute în vremea Monarhiei austro-ungare, în 1852, de care au fost deposezați de puterea comunistă și, iață, nici pînă acum n-au reușit să-și recupereze drepturile..."

(Romaniai Magyarsoz", 31/I/95, traducere François Bleker)

EXILUL ROMANESC, IDENTITATE ȘI CONȘTIINȚĂ ISTORICĂ - VIII

urmare din numărul 235 (22 XI 1994)

Tema de duminică, 22 mai 1994, **MARTIRIUL NEAMULUI NOSTRU, CRITERIU MORAL AL EXILULUI**, a continuat cu evocarea conjuncturii și implicațiilor persecuției Bisericii Unite.

Doctor în Teologie la Roma, membru-fondator al "Fundăției Culturale Române" din Madrid, Rector al Misiunii Române Unite în Spania din 1952, **PĂRINTELE ALEXANDRU MIRCEA** a avut o intensă activitate publicistică, militând mai ales pentru ecumenismul românesc în exil, pentru afirmare a unității creștine în fața ateismului și solidarizarea cu cei care suferă pentru credință, oricărei Biserici ar aparține. În 1985, scrie *"Manifest pentru conștiință"*, despre decreștinarea sistematică întreprinsă de regimul comunist în țară și posibilă datorită nepăsării ierarhiei ortodoxe, căreia i se adresează această scrisoarea deschisă. Publicăm comunicarea Părintelui Alexandru Mircea, care depășește, prin restituirea fundamentelor creștine, evocarea istorică, oferind tulburatului prezent calea spre izbăvirea morală.

"...În haosul care domnește azi în țară, asistăm la o nouă denigrare și neacceptare a Bisericii Unite în contextul românesc. I se minimizează, de pildă, atât suferința îndurată sub comuniști, cât și incontestabilele ei merite istorice. I se pune la îndoială curățenia motivelor care i-au inspirat dîra rezistență anticomunistă, precum și dimensiunea creștină a atitudinii ei. Se regretă că i s-a dat libertate după căderea lui Ceaușescu, afirmîndu-se că "reîntregirea Ortodoxiei românești, prin revenirea uniților, a fost totuși o treabă bună, chiar dacă s-a făcut sub presiunea regimului comunist".

Se reiau cu sporită insistență cunoscutele acuzații, vînturate pînă la plictiseală, că adică, prin unirea cu Roma, noi, uniții ne-am fi îndepărtat de românism, ne-am fi pus în slujba unor interese străine, ne-am fi lepădat de legea strămoșească și, prin asta, am fi produs o dureroasă spărtură în unitatea spirituală a neamului, spărtură ce nu poate fi separată decît prin dispariția noastră ca Biserica autonomă. De data această se recurge la șantajul ecumenic.

Se susține că, în actuala conjunctură ecumenică, singura piedică serioasă în calea înfrățirii între ortodocși și catolici ar fi existența bisericii Unite. Și se cere Romei, în termeni peremptorii, să renunțe la "uniatism" dacă dorește să continue dialogul catolic-ortodox început cu ani în urmă (...)

Această nouă campanie ostilă Bisericii Unite îmbracă aspectul unei reale diversii. Sacrificiul acestei Biserici deranjează în anumite sectoare atât bisericesti, cât și politice. De aceea se încearcă prin toate mijloacele, denaturînd faptele, spunînd adevăruri pe jumătate, lansînd calomnii, negînd chiar evidențe incontestabile, a reduce martirajul Bisericii Unite la un nivel, aș spune, anecdotic, neînsemnat, o nimică toată... De ce se laudă uniții cu martirii lor... Păi n-a fost chiar așa... Doar cîțiva au suferit... Toți am suferit...

Cunoașteți povestea cu "învînovățirea victimelor".

... Mă voi margini la trei aspecte în jurul cărora s-au acumulat în mod intenționat o serie de confuzii.

1. Motivele care au declanșat prigoana împotriva Bisericii Unite.

...În toată prigoana, episcopul de atunci al Timișoarei, în prefața cărții "În ce ne deosebim" scria următoarele: "Unii spun că episcopii greco-catolici sunt martiri, dar nu sunt, ci au refuzat îmbrățișarea de frate". Așa dar, episcopii Uniți și-au meritat soarta pentru că au refuzat îmbrățișarea de frate". Iar acum, recent de tot, în revista Gîndirea, serie nouă ce reapare la Sibiu, în nr. 2/1993, citim: "Pretenția episcopilor uniți de a fi considerați "martiri" este complet nejustificată; ei n-au suferit pentru Cristos. Motivul arestării lor nu fusese religios, ci politic".

Or, tocmai acesta a fost pretextul de care s-au folosit comuniștii pentru a umple pușcăriile cu oameni nevinovați, motivul politic (...). Nu erau oare considerați toți neagrații regimului "trădători de neam", "spioni", "bandiți", "dușmani ai poporului" și deci vrednici de cele mai aspre pedepse?

Oricum, însă, în cazul Bisericii Unite, motivele care i-au inspirat rezistența au fost de natură strict religioasă. Erau în joc serioase probleme de credință. Pentru că atunci cînd se iscă un conflict grav între porunca dumnezeiască și porunca omenească, Biserica nu poate avea altă opțiune decît aceea de a asculta "mai mult de Dumnezeu decît de oameni", dacă vrea să rămîină credincioasă misiunii sale fundamentale, ce nu poate fi pusă în paranteză din prudență lumească. Ceea ce se cere Bisericii în momente cruciale nu e supraviețuirea cu orice preț, ci credincioșenia cu orice risc. Acesta este, fără îndoială, drumul crucii. Dar Biserica lui Cristos nu poate alege alt drum. Iar biruința e întotdeauna în mîna lui Dumnezeu.

Cînd, ca urmare a promulgării Legii pentru regimul general al Cultelor, din 4 august 1948, care impunea tuturor Bisericilor restricții inadmisibile, Episcopii Uniți, împreună de altfel cu ceilalți episcopi catolici, declară că "nu înțeleg de ce trebuie să ceară de la guvern învoire pentru a predica cuvîntul lui Dumnezeu", ei știau că-i așteaptă zile negre.

Cu mult înainte de a recurge la formula "trecerii la Biserica ortodoxă", guvernul comunist căutase în diverse forme să angajeze Biserica Unică în slujba intereselor sale, dar fără rezultat. Printre ultimele încercări a fost aceea ce a cere preoților să-l condamne în predici pe Maniu ca "dușman al poporului". Fieșec că preoții au refuzat. Așa că, începînd cu primele luni ale anului 1948, regimul comunist își manifestă hotărîrea de a nu mai tolera atitudinea reacționară a Bisericii Unite și a catolicilor în general. "Singura piedică încă organizată în calea înscăunării definitive în România a regimului de democrație populară e Biserica catolică", declară Gheorghiu-Dej la 22 februarie 1948, la Congresul Partidului Muncitoresc Român. Și adaugă cu tîlc: "această atitudine reacționară a clerului catolic, contrară intereselor poporului, nu poate lăsa indiferent nici clerul Bisericii ortodoxe, nici credincioșii care aparțin Bisericii catolice". Prin acest avertisment, Gheorghiu-Dej lăsa să se întrevadă atât intenția de a implica Biserica Ortodoxă în acțiunea de suprimare a Bisericii Unite, cât și manevra care va fi adoptată pentru a justifica, și în țară și în străinătate, dispariția

legală a acestei Biserici.

2. "Spontaneitatea" revenirii uniților la Biserica ortodoxă.

Această dispariție va fi prezentată ca fiind rezultatul unei mari mișcări populare, libere și spontane, care s-ar fi produs cînd regimul de democrație populară a oferit poporului credincios din Ardeal condițiile optime de a alege în deplină libertate cărei Biserici ar dori să aparțină. Acestei mișcări populare nu i s-ar fi opus decît "anumite vîrfuri reacționare și înstrăinate de neam", adică episcopii și cîțiva clerici care, de altfel, au fost puși în imposibilitatea de a mai minți poporul și de a întreține o agitație fără rost...

După versiunea oficială, susținută de guvern și de Sf. Sinod, încadrarea credincioșilor greco-catolici în stînul Bisericii Ortodoxe n-ar fi fost decît urmarea logică și firească a libertății adevărate, instaurate de regimul comunist. Odată scăpată de tirania papală și de controlul abuziv al episcopilor vînduți imperialismului catolic, populația greco-catolică s-ar fi îndreptat în masă și de bună voie spre Biserica Ortodoxă, pentru ca în stînul ei să poată sluji nestingherită cauzei democrației populare, progresului, păcii, independenței naționale...

Iată cum prezintă lucrurile ministrul Cultelor de atunci, Stanciu Stoian: "O probă de ceea ce poate să însemne libertatea pentru popor, o găsim într-un eveniment cultic de o importanță deosebită pentru țara noastră, care a fost reîntregirea Bisericii Ortodoxe Române din Ardeal. În trecut această întregire nu s-a făcut pentru că poporul nu era liber să o facă". (Ortodoxia, a.1, nr. 1-2).

Apologia pe care o face Stanciu Stoian libertății comuniste se înțelege ușor, fiind și el din aceeași tabără. Ceea ce însă n-am putut înțeleg nici odată sunt rîndurile scrise de Părintele Dumitru Stăniloae în "Telegraful român" de la Sibiu, în vara lui 1948, cînd guvernul comunist pregătea, nu numai ultima lovitură împotriva Bisericii Unite, ci drastică încercuire a libertății Bisericii Ortodoxe:

"Astăzi lucrurile s-au schimbat radical. E pentru prima dată de la 1918 încoace cînd conducerea politică a Statului român nu mai tremură în fața Vaticanului, iar Patriarhul țării nu mai e împiedicat să-și exprime durerea pentru faptul că o parte din turma sa e încă silită de paznici năimiți să stea despărțită. Trăim o conjunctură unic favorabilă, cînd nici o putere nu mai stă în calea poporului român de a-și face unitatea religioasă. Am fi neînțelepți dacă n-am profita de ea, așa cum a profitat poporul nostru și în 1919 de altă conjunctură favorabilă pentru a-și reface unitatea politică"

Te întreb: ingenuitate sau cinism? Care era, de fapt, acea "conjunctură unic favorabilă" la care se referea P. Stăniloae? Nu alta decît instalarea la putere a partidului comunist prin mijloacele și în împrejurările pe care le cunoaștem... Cotropirea comunistă nu inspira Părintelui Stăniloae nici o îngrijorare cu privire la binele general al neamului? Pare că nu. Important și urgent era să se profite de agresivitatea anticatolică a comuniștilor. Biserica Ortodoxă s-a grăbit să nu piardă ocazia favorabilă pe care i-o oferea guvernul comunist. Din stînul acestei Biserici, mă refer îndeosebi la cei ce aveau răspunderea conducerii ei de atunci și la o seamă de teologi, între cei mai cunoscuți, începuseră să

se ridice glasuri tot mai insistente care reclamau intervenția puterii de stat pentru a rupe legăturile cu Roma. Se reclama, așadar, refacerea "unității spirituale a neamului" sub patronajul binevoitor, cu ajutorul și binecuvântarea regimului comunist ateu... Dar le ardea într-adevăr comuniștilor de "refacerea spirituală a neamului"? Ceea ce urmăreau era anularea unui focar de rezistență pe care-l vedeau în Biserica Unită.

3. Gradul de răspundere al Înaltei ierarhii Ortodoxe.

Tot ce s-a spus și s-a scris în legătură cu "născerea spontană" a uniților la Biserica Ortodoxă e invenție curată. Credincioșii greco-catolici nu și-au alungat preoții, nu și-au oferit de bună voie bisericile și casele parohiale Comitetelor de reîntoarcere la Biserica Ortodoxă, comișete care, sprijinite de miliție și jandarmi, cutreierau satele ardeleni cu misiunea de a grăbi reîntregirea prin culegerea de semnături. S-au exercitat presiuni de tot felul: amenințări, bătăi, arestări. Mitropolitul Nicolae Bălan al Sibiului a ocupat Catedrala din Blaj înconjurat de miliție. Și presiunea asupra uniților a durat cât a ținut regimul comunist. În plus, uniții, deși știau că se expun la noi represalii, n-au încetat să protesteze, când și cum puteau, cerînd guvernului să-și respecte angajamentele față de forurile internaționale, să respecte libertatea religioasă, să retragă Decretul abuziv de la 1 Decembrie 1948. Guvernul răspundea cu noi șicane, percheziții, amenințări, procese, arestări. Iar polemica acră împotriva Bisericii Unite a continuat să umple paginile publicațiilor Patriarhiei, deși se afirma, în același timp, că Biserica Unită "nu mai există". Ce rost avea atunci polemica cu morții?

Atacurile împotriva unirii cu Roma începuseră îndată după intrarea trupelor sovietice în țară. Inițiativa a luat-o Mitropolitul Sibiului, Nicolae Bălan care, puțină vreme după 23 August 1944, trimite o scrisoare Mitropolitului Leningradului, Alexei, devenit pe urmă Patriarhul Moscovei, în care, după ce salută "libertatea pe care ne-a adus-o Armata Roșie" spune textual:

"Dacă România a avut în trecutul ei greșeli politice, adică a participat alături de germani la războiul contra Rusiei, acestea toate le-a făcut numai datorită slăbiciunii neamului românesc, rezultată de pe urma faptului că acesta, de la 1700 încoaice, este împărțit în două, prin existența printre români a unei Biserici în comunitate cu Biserica Papilor de la Roma". Așa că Biserica Unită era vinovată și de intrarea noastră în război. Amintesc însă că tocmai Mitropolitul Nicolae Bălan prezidase "Cruciada creștină antibolșevică" în Transnistria pe urmele trupelor românești. Iar acum, prevăzător, avea nevoie să-și refacă o onorabilitate, punînd vina pe alții.

De aici înainte, campania împotriva Bisericii catolice în general, și a Bisericii Unite în special va merge în continuă creștere. Discursuri, predici, moțiuni, articole, atît în presa regimului - nu exista alta -, cît și în publicațiile ortodoxe, pe lângă broșuri de tot felul. Amintesc una singură, care le întrece pe toate, scrisă de un oarecare Cerna-Rădulescu, secretar de redacție la revista Patriarhiei și intitulată "Spionaj și trădare în umbra crucii". Semnificativ, broșura e publicată cu binecuvîntarea Patriarhului Justinian Marina și prefațată de Ministrul Cultelor, Stanciu Stoian.

Colțul reacționarului

Cine se teme de Jimmy?

Luna trecută am primit din țară un teanc de ziare. Răsfoindu-le și citind titlurile, am fost surprins de convergența între unele dintre ele. În titlul *României Libere*, cu litere de o șchioapă, figurau alături Yalta și Atlanta. Ar fi, oare, Europa, ca la Yalta, în primejdie să fie împărțită în zone de influență? Din titlurile publicației *Tineretul Liber* (în exergă: "interzis celor peste 30 de ani"), am înțeles că iminenta catastrofă s-ar produce la noi. Titlul cu pricina este: "Dictatul de la Atlanta", referință clară la arbitrajul de la Viena care a tăiat Ardealul în două felii, una atribuită Ungariei, cealaltă lăsată nouă. Titlul de pe prima pagină a *Evenimentului Zilei*: "O gafă mare cît România" m-a intrigat. Am citit deci articolul. Era vorba tot de Atlanta. Gafa de dimensiunile țării ar fi fost acceptarea invitației lui Jimmy Carter la Atlanta, unde au fost trimiși Traian Chebeleu, purtătorul de cuvînt al lui Iliescu și Viorel Hrebenciuc, secretarul general al guvernului, ca să ia parte la o masă rotundă în jurul căreia s-au așezat și reprezentanții UDMR-ului pentru a dezbate problema relațiilor interetnice din Ardeal. După cum afirma editorialistul ziarului, opinia publica internațională va crede că "undevea în România există un conflict etnic sîngeros de talia celui din Bosnia". Iată consecința gafei monumentale a Bucureștiului. Cu alte cuvinte, Carter este însetat de sînge. Unde curge, se amestecă. Dar "gafa" nu ar fi fost ea, oare, și mai mare dacă nu ar fi fost trimis nimeni la Atlanta? Francezii zic, și de dreptate: "Les absents ont toujours tort".

Aflînd toate acestea, am respirat ușurat. Titlurile de mai sus, și comentariile care se referă la ele, sunt însă simptomatice. Chiar întîmplări neînsemnate, dacă privesc relațiile româno-maghiare, provoacă reacții excesive. Confracții de la București trebuie să fi rămas cu buzele umflăte cînd au aflat că la Atlanta nu s-a întîmplat nimic. Ar fi putut fi altfel? Carter nu este decît un fost președinte. Pentru a impune hotărîri cu forță de "Diktat" sau o nouă Yalta, el nu avea decît o auto-împuternicire, în timp ce arbitrii de la Viena, Ribbentrop și Ciano, aveau împuternicire de la puterea dominantă în Europa pe acele vremuri (vara lui 1940), cel de al III-lea Reich. Iar la Yalta, hotărîrile au fost luate de cei trei mari, Churchill, Roosevelt și Stalin.

La masa rotundă prezidată de Carter, românii s-au declarat ferm decîși să respecte scrupulos drepturile minorităților, așa cum ele figurează în tratatele internaționale. Ungurii și-au pledat teza lor, adică au dezvoltat argumentele

care, după ei, ar justifica înființarea unei zone administrative autonome, geografic delimitată. Americanii n-au înțeles mare lucru. La ei drepturile egale între cetățeni decurg normal din garanții constituționale. Nici cererea ungară nu li s-a părut justificată. Statele Unite au un popor compus din etnii juxtapuse. Noțiunile de majoritate și minoritate le sunt necunoscute. La ei, autonomia administrativă decurge de la sine, autoritățile locale, șeriful, judecătorii, primarii, guvernatorii, etc fiind aleși de populație. Deci, conform obiceiului lor, americanii i-au sfătuit pe oaspeții români și unguri să stea de vrobă între ei pentru a adopta la ei acasă legi asemănătoare cu cele din Statele Unite.

Ușor de zis, greu de făcut cînd ai de-a face cu patriotismul român și cu ultranaționalismul maghiari. Între ei există o tensiune comparabilă unei boli cronice cu perioade de accese acute provocate de Funar pentru români și de Tökes pentru unguri. "S-ar zice, cum îmi scrie un prieten din România, că un dirijor din umbră face să fișnească din nou problema (româno-maghiară) în termeni excesivi, ba de-o parte, ba de alta, ca și cînd Tökes și Funar ar fi de conveniță". Ei sunt. Exacerbarea antagonismului româno-maghiar este fondul lor de comerț.

Trebuie însă recunoscut că împărțirea populației unei țări în majoritară și minoritară n-a dus nicăieri la rezultate bune. Ulster-ul, Spania, Franța (vezi Corsica), Italia, pînă la înființarea regiunii autonome din Tirolul de sud, au cunoscut un terorism de origine etnică. Între cele două războaie, în Ardeal, limba maghiară era liber practică, toate inscripțiile erau bilingve, pînă la sub-titlurile de la cinematograful, ungurii aveau partidul lor, școlile lor, teatrele lor, ziarele lor, etc... În fața administrației, însă, situația era diferită. Demersurile sau jalbele lor nu aveau parte de tratament rezervat cetățenilor de etnie majoritară. În preajma arbitrajului de la Viena, I-am întrebă pe Szele Béla - Tökes-ul ungar de pe vremea aceea - "care sunt plîngerile voastre față de noi?" Mi-a spus: "Nici una nu-i gravă, dar ne călcați prea des pe bătătură pentru a ne putea simți în România la noi acasă". Cînd am repetat acest dialog unui ardelean ca mine, mi-a declarat: "dacă nu le place, n-au decît să se duca în Ungaria". Iată cum se merge spre purificarea etnică practică la sfîrșitul războiului de ruși, de polonezi și de chei, care au izgonit din Prusia orientală, din regiunile de est ale Pomeraniei și ale Sileziei și din țara Sudeților 15 milioane de nemți, dintre care 3 milioane au murit, mai ales femei și copii, pe drumul exodului. Fosta Iugoslavie a adoptat aceeași soluție.

Există o a treia cale pentru rezolvarea problemelor inter-etnice? Cred că da. Dar asta este altă poveste, cum ar zice Rudyard Kipling.

Gheorghe BARBUL

Paralel cu aceste atacuri se înmulțesc adeviziunile fervente la Republica Populară. Un exemplu este Apelul lansat de Uniunea Preoților Democrați Români, cu ocazia alegerilor politice din 28 martie 1948: "Dacă anumiți exponenți și conducători ai unui anumit cult din România se pun în slujba unor interese străine și dușmănoase poporului, îndepărtînd astfel Biserica lor de Dumnezeu și popor, făcîndu-se unelte nedemne ale dușmanilor păcii, slujitorii Bisericii Ortodoxe condamnă cu hotărîre asemenea atitudini și se situează alături de regimul democrației noastre

populare în lupta pentru pace, libertate și independență națională" (Lumina creștină, 28 martie 1948). Și anunță că BISERICA poporului va vota lista Frontului democrat.

Două luni mai tîrziu, va intra pe teren noul Patriarh, Justinian Marina, ales al 24 mai 1948. În discursul de mulțumire, adresat Parlamentului, după ce afirmă că niciodată, timp de aproape două milenii, Biserica lui Cristos n-a avut o ocazie mai fericită de a pune

în practică învățămintele Evangheliei ca aceea pe care o oferă regimul de democrație populară (!), promie că cel dintâi lucru pe care își propune să-l realizeze va fi acela de a șterge dintre români dureroasa despărțire ce durează de 250 de ani.

Privitor la "punerea în practică a învățămintelor Evangheliei" în cadrul "fericitelor condiții", noul Patriarh avea dreptate. Numai că această punere în practică a Evangheliei nu a avut loc la Patriarhie, ci în închisori, lucru pe care l-au constatat și alții vrednici preoți ortodocși. În închisori, comuniștii au oferit credincioșilor de orice confesiune "fericitele condiții" de a mărturisi pe Cristos. Există nenumărate mărturii în acest sens, care ar trebui adunate, pentru că ele ne arată adevărata cale spre unirea Bisericilor.

Să revenim la programul Patriarhului Justinian. În luna septembrie 1948, vizitează Ardealul. În catedrala din Caransebeș lansează această amenințare: "Pot să vă anunț, deci, ca dacă acei păstori mincinoși și români trădători de neam mai caută să țină sub amăgire oile, ne vom duce noi să ne aducem oile. Dacă primul Patriarh, Miron, a legiferat și a făcut unirea politică și națională, al treilea va avea rolul de a face unificarea Bisericii într-o singură turmă" (Foaia Diecezană, Caransebeș, 19 septembrie) și a făcut-o. Mină în mină cu guvernul comunist și cei ce l-au ales. Cîți dintre ei erau creștini? Cîți se gîndeau la binele Bisericii lui Cristos?

Ca încheiere, o ultimă lămurire în legătură cu acel pretins "refuz la îmbrățișarea de frate", amintit la început. Insinuarea lasă să se creadă că Episcopii uniți, dacă au avut neplăceri, vina e numai a lor. S-au încăpățînat și n-au știut răspunde la chemarea de înfrățire ce li se oferea. Și azi se mai spune că, în definitiv, nimeni nu le-a cerut să se lepede de Cristos, ci doar să revină, nu la o Biserică străină, ci la Biserica dintodeauna a Românilor (v. D. Ciubotea).

Or, lucrurile sunt scoase din contextul lor adevărat și denaturate în întregime. În tot timpul așa zisei "campanii de unificare", apelul la unire nu s-a făcut în numele lui Cristos, nu s-a prezentat sub forma unei invitații la bună înțelegere pentru a pune capăt dezbinării ce sfîșia trupul tainic al Mîntuitorului. Mai mult, nicicînd nu s-a făcut nici cea mai ușoară aluzie la o eventuală strîngere de rînduri între cele două Biserici pentru a face front comun împotriva comunismului ateu. Vă dați seama ce minune s-ar fi împlinit dacă Biserica Ortodoxă, trecînd peste absurdă vrajbă confesională, ar fi propus Bisericii Unite un mod cinstit de înțelegere și colaborare în slujba cauzei creștine, atît de amenințată de noua stăpînire? Atunci rezistența românească ar fi găsit în Biserica un puternic sprijin, și alta ar fi astăzi panorama

spirituală și morală a țării.

La data cînd se făceau Bisericii Unite acele propuneri de unire și colaborare sub semnul Republicii Populare, Biserica Ortodoxă acceptase toate restricțiile impuse de guvernul comunist. Dacă Biserica Unită ar fi acceptat atunci integrarea care i se propunea, aceasta ar fi însemnat pur și simplu capitulare în fața unor măsuri arbitrare care îngrădeau în mod absolut activitatea Bisericii, controlîndu-i toate mișcările, lipsind-o de acea libertate inerentă misiunii sale divine. Or, Biserica nu are decît un singur Domn de care trebuie să asculte. Domnul și Mîntuitorul Nostru Isus Cristos.

Se găsea Biserica Unită pe această linie?

Un tînăr Episcop de la Blaj, Ioan Suci, devenise pe atunci oarecum purtătorul de cuvînt al Bisericii, datorită prestigiului de care se bucura printre intelectuali și mai ales în mijlocul tineretului. Iată limbajul folosit de un păstor sufletec, conștient de misiunea ce i s-a încredințat:

"Tubiți fii sufletești, a sosit ceasul eroismului creștin pe pămîntul românesc. Strămoșii își ridică spre voi privirile și vă spun: "Noi am ridicat prin sînge și suferințe o piatră a libertății naționale; voi trebuie să înălțați acum catedrala conștiinței și libertății religioase". Providența ne oferă acest prilej unic de eroism, de sfințenie, de mărturisire a convingerilor creștine. Să nu refuzăm lui Dumnezeu și Patriei această glorie sfîntă. După aproape două mii de ani ne-a ajuns și nouă rîndul... Să arătăm acum că nu suntem un popor de lași, să ne împărțășim acum din suferințele Domnului Isus pentru a fi vrednici de Invierea Sa... Datoriile misionare pe care ni le încredințează Providența în acest ceas hotărîtor nu sunt acelea de a semna cu lumea o pace de compromis, ci acelea de a pregăti lumii o pace vrednică de Dumnezeu și de oameni. În clipa aceasta ochii istoriei sunt ațintiți asupra noastră."

Și semnează: Ioan, Episcopul sufletelor voastre. Va muri la Sighet în condiții groaznice.

Ei bine, Biserica în sînul căreia s-au format astfel de oameni se vede și azi desțărîtat în propria sa țară. Uniții, nu numai că nu au unde să se roage, dar, în anumite locuri, nu li se îngăduie nici măcar să-și îngroape morții în cimitirele creștine. Oricum, primii creștini au fost lipsiți de biserică timp de trei veacuri. Și n-au pierdut nimic. Dimpotrivă. Singele martirilor a făcut să rodească sfînta credință pretutindeni. Ultimul cuvînt tot Dumnezeu îl are.

Biserica Unită, în perioada cea mai pustiitoare a istoriei noastre, a fost și ea acolo unde a sfîrșit partea cea mai aleasă a României adevărate, acolo unde floarea culturii, a vieții politice și sociale a fost strivită de furia iconoclastă, de bestialitatea comunistă. După așa o dovadă de eroism și credincioșie, o Biserică ca aceasta, dacă n-ar exista, ar trebui s-o inventăm."

"În februarie, la Dragoslavele, a venit însuși patriarhul Justinian (...)

-Dacă nu veți trece la Biserica ortodoxă, eu îmi voi lua brațul ocrotitor de pe dumneavoastră.

Atunci, episcopul (unit, n.n.) Ioan Bălan a zis:

-Preafericite, dacă noi episcopii greco-catolici am crede că Biserica ortodoxă este adevărata Biserica a lui Cristos, în acest moment ne-am da semnătura de trecere, căci noi voim să fim cu Cristos! Dar nu ați venit la noi cu argumente teologice, nici cu virtuțile creștinești, ci ne-ați arestat și ne-ați întemnițat. Hotărît, acestea nu sunt metodele lui Cristos! Dacă nouă, episcopilor uniți, ne-ar fi propus și promis cineva că ne dă toată Biserica ortodoxă pe mină, cu condiția să întemnițăm și să arestăm pe ierarhii ei, sau numai pe unul din ei, noi ne-am fi dat viața, dar n-am fi acceptat. Deci viața ne-o puteți lua, dar credința nu! Atîta vreme cît suntem în edificiile bisericii ortodoxe, suntem prizonierii ei! Patrairhul a ieșit foarte gînditor." (Ion Ploscaru, "Lanțuri și teroare", p. 415)

PREZENȚE BASARABENE

"CONTRAFORT" La 1 octombrie 1994 a apărut la Chișinău, editată de Fundația Culturală Română și de Societatea "Poenix-Press", revista CONTRAFORT, publicație a tinerei generații de scriitori basarabeni.

Redactorul ei șef, criticul Vitalie Ciobanu, semnează editorialul acestui prim număr. De ce "Contrafort"? fiindcă fapta culturală autentică și de vocație este astăzi "o cetate asediată de politic și economic, de indiferență, obtuzitate, de perpetuarea germenilor răului...", iar înțelesul publicației este să fie un stîlp de susținere al acestei fortărețe, făcută din inteligență, curaj, probitate, luptă cu propria "adaptare la îndelunga defensivă".

O rezoluție temerară, fiindcă nu există mai mare îndrăzneală decît aceea de a afirma talentul la răscrucea dintre "diversiunea culturală" a trecutului și indiferența la cultură a prezentului, dintre spulberarea iluziilor post-comuniste și atracția năucă spre futilitățile de consum. "Contrafort" refuză "partizanatul politic", scrie Vitalie Ciobanu, precizînd că singura sa politică va fi promovarea adevărului, valorii, moralității, combaterea imposturii și mediocrității, preferința pentru spiritul constructiv și suspiciunea față de contestația oarbă, aspirația reînălțării într-o sincronie europeană. Ceea ce ni se pare însă fundamental, "Contrafort" își propune să aplice aceleași repere estetice întregului spațiu al literaturii române, fie că ea se manifestă în Basarabia, exil sau în țară.

Cine este însă această tînără generație? Prin ce se deosebește ea de "optzeciștii" din țară? O "schiză de portret", semnată de Vasile Gîrmeș, stabilește nuanșat și fără complexe, diferențele: colegii din țară aveau cenacluri, mentori și reviste, pentru cei din Basarabia, copiii prerestrokăi, simplul acces la o carte românească era o aventură personală cu obstacole. '89 a permis însă, ca "buletinul de identitate al optzeciștilor" din Basarabia să fie semnat chiar de critica literară de autoritate din țară. Dar peste Prut există un fenomen singular, conflictul între generații. "Bătrîni" le-au reproșat formula poetică "fără suflet și rime", refuzul de a se ralia "valului de poezie patriotică, uneori mediocră, care a dominat viața literară și politică a Basarabiei în anii din urmă, ecoul ei auzindu-se anacronic și atemporal și acum". Li s-a mai reproșat că s-au închis în bibliotecă și n-au participat la revoluția declanșată de "poetii tribuni". Pe nedrept, scrie Vasile Gîrmeș, fiindcă tocmai tinerii erau inspiratorii și participanții la demonstrațiile în care se striga "limbă, alfabet, Unire", "dar se aflau pe stradă, nu pe e-stradă". De fapt, tinerii, printr-o "conștiință artistică mai cultivată", și printr-o "altă înțelegere a esenței rosturilor poeziei adevărate" pun în discuție, prin simplul fapt că există, ierarhiile oficiale și conjuncturale.

Cine sunt ei? E suficient să cităm numele care semnează în cele două numere care ne-au sosit la redacție: Grigore Chiperi, Dumitru Crudu, poezie, Vitalie Ciobanu, Vasile Gîrmeș, Em. Galaicu-Păun, Constantin Pricop, Grigore Chiperi, critică, Nicolae Vieru, Augustin Nacu, proză, Mihai Fusu, cronica dramatică ș. a.

Care sunt prezențele literare din țară? Adrian Marino, Octavian Paler, al cărui "Don Quijote în

Est' este analizat de Vitalie Ciobanu.

În fine, acest prim număr beneficiază de un excelent studiu intitulat "Recurs împotriva uitării", semnat de Dan Matei Odobescu. E vorba de portretul actual și trecut al Chișinăului, de chipul orașului ca expresie a locuitorilor lui. De la aglomerarea urbană monstruasă, de la betonul care a trecut în masca sălbătăciei și înșingurată a oamenilor, autorul coboară pe firul timpului la Chișinăul interbelic a cărui existență a fost suprimată în 13 iulie 1941, când Armata Sovietică în retragere a dinamitat centrul orașului. Întreg numărul este ilustrat cu aceste clădiri desfigurate sau care pur și simplu nu mai există: casa Schwartzman, Casa eparhială și sediul Mitropoliei pe locul cărora s-a construit Casa guvernului RSSM...

Al doilea număr din "Contrafort" (2 decembrie 1994) nu face decât să confirme soliditatea primului număr. Octavian Paler publică în exclusivitate un fragment din cartea în lucru "Confesiunile unui retrograd", îl regăsim pe Adrian Marino, care publică un eseu și căruia îi este recenzat jurnalul "Evadări în lumea liberă", spațiul continuu al literaturii române este întregit cu o cronică la cartea lui Vintilă Horia "Un mormânt în cer" (Ed. Eminescu, 1994), semnată de Vitalie Ciobanu. Continuă din primul număr o anchetă despre literatura din Basarabia. În fine, la "revista revistelor", publicația care pare că îl fascinează pe "cronicar" este "Dilema". Îi putem, oare, cere să discearnă în hășișul formelor prin care se încearcă în țară exorcizarea a 20 de ani de ocupație a mediocrității, mai ales când una dintre aceste formule ascunde primejdioasa relativizare între bine și rău sub strălucirea demersului?

Important este că temerara întreprindere a tinerilor basarabeni este un pariu: suntem, oare, capabili să revenim, dacă nu imediat la unirea politică, măcar la o comunicare-confruntare, plivită de hopurile emotive din seria "podurilor de flori peste Prut", de complexe și condescendențe, pentru reconstituirea unei culturi cu așteptate paradigme rupte? E un pariu pe care tinerii de la "Contrafort" îl adresează tuturor. Și un prim pas este cel de a-i cunoaște.

ALLA RUSU este un pictor al culturilor și spațiilor deschise, al nostalgiei vertiginoase - de la grădina copilăriei deasupra căreia plutește un scaun vechi încărcat de rotunjimea magică a merelor, la lumina întemeietoare a Estoniei sau la densitatea arhaică a scoarțelor românești.

Născută în 1965 în Basarabia, copilărită într-un sat ucrainean, cu studii la Chișinău, Tallin (1987-91) și București (1991-1993), Alla Rusu surprinde prin siguranța exuberantă cu care stăpânește această geografie spirituală proprie.

La expoziția personală de la Galeria Națională din București, din 1993, cele 18 tablouri, de dimensiuni apreciabile, au uimit prin "accentele cromatice dense și energice, evocând mai degrabă vehemența gestului expresionist" (Comeliu Antim). "Rareori mi s-a întâmplat să mă găsesc în fața unor lucrări picturale atât de avansate, de aprofundate care lasă în același

timp impresia unei opere realizate dintr-o singură răsufare, care se arată ca un tot viu, un organism întreg și sănătos, născut dintr-o dată și nu prin laborioase suprapuneri..." mărturisea Theodor Redlow, care remarca și el "expresionismul solar" al pinzelor Allei Rusu, dar comentariul cel mai adecvat pentru climatul spiritual al acestei picturi pătrundu-i-se "libertatea".

La Paris, Alla Rusu a venit în 1994 cu o bursa la Cité des Arts și a participat la mai multe expoziții colective și individuale. Iată ce scria despre expoziția de la L'Espace Aïda (*) Luc Veziin: "...nu ne putem împiedica să vedem în Alla Rusu o îndepărtată descendentă a uneia dintre acele femei de la începutul secolului - Sonia Delaunay, Natalia Goncharova sau Mareva - venite din Est în capitala noastră pentru a o transforma în centrul lumii artistice. La rândul ei, Alla Rusu debarcă pe malul Senei, aducându-și tablourile "Nord" sau "Tallin" și viziunea lor necunoscută nouă pe care a știut să o restituie cu o frumoașă îndrăzneală. În "Nord", asistăm la o acumulare a liniilor păstoase și luminoase care

trasează zbaterea memoriei pentru a atinge suprafața picturii. În alte pinze ca "Nuda", Alla Rusu, dimpotrivă, joacă simplificarea și rapiditatea, luându-și deciziile picturale cu autoritate. Și iată acum tablourile făcute la Paris, care poartă în ele exact ce noi am uitat definitiv: speranțele unui Occident visat și șocul primei înfălțiri cu Parisul al unui pictor autentic (...) ceea ce se traduce la Alla Rusu printr-o intensificare a culorilor care se reped unele asupra altora, dau buzna aproape pentru a păstra intactă emoția acestei înfălțiri. Să privim bine și îndelung aceste tablouri fiindcă ele ne învață să vedem lumea ca în prima ei zi".

Pictura Allei Rusu își permite luxul de a denunța sărăcia propriei noastre priviri nu prin gestul contestatar - la urma urmei o formă de nesiguranță - ci prin autoritatea cu care culoarea rectifică limitele desenului, învâșându-ne independența secretă a materiei.

A.C.

(*) 17 rue du Conservatoire 75009 pîna la 6 aprilie

UN GUST AMAR

Am vrut să iau și să simt direct pulsul relațiilor românesco-basarabene. Am dat curs unei invitații conform căreia la 27 februarie se inaugurară manifestările din București legate de luna Basarabiei și Bucovinei. În cocheta sală a Casei Armatei au luat atunci loc la prezidiu, printre alții, Mircea Druc, Grigore Vieru, Ion Țurcanu - directorul editurii UNIVERSITAS din Chișinău, Ion Constantin - autorul reușitei apariții editoriale "Basarabia de la Stalin la Gorbaciov".

Profesorul Ion Constantin ne-a dezvăluit câteva adevăruri tratate în cartea sa, mai puțin cunoscute publicului larg și anume ca, în 1918, când fostele ținuturi românești au hotărât realipirea la patria mamă, Lenin i-a arestat pe toți diplomații români de la Petrograd, declarând ruperea relațiilor diplomatice cu noi și hotărînd confiscarea tezaurului românesc aflat, din cauza războiului, la Moscova. Tot atunci, sub presiunea Rusiei Sovietice, Japonia n-a ratificat niciodată acest tratat, pregătind apoi în 1935, împreună cu Berlinul, Pactul Hitler -Stalin prin care ni se fura din nou o felie din țară.

Am reținut din spusele lui Ion Țurcanu: "visul din 1991 s-a spulberat; actualmente se interzice în Basarabia predarea Istoriei Românilor; ne trebuie publicații românești pentru cei mulți, nu pentru elie, pentru ca și marea masă a basarabenilor și bucovinenilor să cunoască realitățile românești trecute și prezente; trebuie înființat un Institut Național de Studii despre Basarabia și Bucovina; partidele politice nu sunt pregătite pentru unire, nici la noi, nici la dvștră; cei de la Chișinău vor să rămână separați, iar cei de la București parcă s-ar teme de cei de la Chișinău; studiul apărut sub tutela Grupului de Dialog Social, semnat de Gabriel Andreescu, Valentin Stan și Renate Weber, care are idei incorecte și dăunătoare, este o mîrșăvie fiindcă autorii susțin punct cu punct ideile antiunioniștilor de la Chișinău".

Grigore Vieru, "vlăguț de manifestările legate de împlinirea vârstei de 59 de ani", ne-a afirmat: "am susținut independența Moldovei în 1989 doar ca un popas spre unire; am fost niște copii creduli când Snegur a sărutat mormîntul lui Ștefan și a spus "să ne ținem de neamuri"; reunirea va fi făcută de doi viitori președinți; anul 2000 ne va găsi împreună". Proaspătul poet național a mai deplîns

batjocura la care au fost supuși Eminescu, Paunescu și Eugen Barbu (!!)

Mircea Druc, președintele Consiliului Național al Reîntregirii ne-a mărturisit că i-a temperat pe cîțiva basarabeni zeloși care voiau să vină la București "pentru a-i lichida pe cei de la GDS". Tot domnia sa a afirmat: "dacă va trebui vom face ordine și la București cum a făcut-o un anume corsican în Franță".

Am plecat cu un gust amar de la această manifestație la care a participat, numericeste, după cum afirmau chiar organizatorii, doar vreun sfert din audiența prilejuită de același eveniment în urmă cu un an. Mă întreb cum e încă posibila confuzia din mintea unor români-basarabeni, ca Druc, Vieru și, extrapolînd în timp, Leonida Lari, care, la peste 5 ani de dese contacte, nu și-au dat seama că "frați" ca Păunescu, D.R. Popescu, Eugen Barbu sau Vadim au făcut acestei țări mai mult rău decît bine.

Mă întreb cum de nu și-au dat seama că modul de tratare al răniilor Hitler-Stalin e steril și inefficient aștia timp cît terapia nu este asigurată și de forța mării majorități a țării, nu doar de o mică parte din îngustul segment PRM-PSM-PDSR. Marea masă a celor care au trăit în această parte de țară este scîrbită de asemenea cochetații care diluează, vrînd-nevrînd, cauza sfîntă a reîntregirii României în hotarele ei istorice. Pentru cei care facem parte din această categorie necompromisă sunt inadmisibile comportamentul foștilor poeți de curte Adrian Păunescu și C.V. Tudor, cochetațiile lui Marin Sorescu cu Văcăroiu, infantilismele politice ale lui Grigore Vieru sau Leonida Lari.

Nu amenințările lui Mircea Druc, care practic a luat-o razna, indiferent cui i se adresează, constituie drumul și direcția spre sufletul mării majorități a românilor în cîștigarea de adepți pentru cauza unirii. Strategia actualilor declarați prounioniști, grupați în asociația condusă de Mircea Druc, este cel puțin nerealistă și inefficientă. E nevoie de multă înțelegere și respect pentru rănile istoriei netrăite de celălalt, de competență și decență, fără de care patriotismul nu este decît demagogie și manipulare. Și mai este nevoie de schimbare. A mentalităților și a conducătorilor. Snegur și Iliescu, în virtutea trecutului lor, sunt prea ancorați în aservirea "marelui prieten de la răsărit".

Niculae RĂDULESCU-DOBROGEA

"Dacă ar fi fost o rezistență adevărată, astăzi sertarele erau pline cu cărți de valoare. Și chiar numărul lichelelor ar fi fost mai mic" (Vladimir Beșlega, interviu în rev. "Basarabia" nr. 7-8/1994)

PENULTIMA ORĂ

■ Revista "Expres", unul dintre cele mai bune săptămânale din România, mai ales prin articolele semnate de Alina Mungiu și Cornel Nistorescu, și-a suspendat apariția pentru două luni, din pricina unei foarte grele situații financiare.

■ În legea bugetului, care este acum dezbătută în parlament, prevede, prin art. 22, 12 miliarde la dispoziția executivului - 8 miliarde pentru înlăturarea efectelor unor catastrofe, 2 miliarde pentru relațiile cu R. Moldova și 2 miliarde pentru îmbunătățirea imaginii României în lume.

■ Ion Iliescu va fi prezent la Paris, în 21 martie, la Conferința pentru stabilitate în Europa, la care se va dezbate și "planul Balladur", care prevede ca nici un stat central sau est-european să nu se poată apropia de structurile euro-atlantice înainte de a-și fi rezolvat, prin tratate bilaterale, eventualele conflicte de graniță. România este deci direct interesată în semnarea tratatului cu Ungaria.

CASA ROMANEASCA
120 bis, rue Haxo,
75019 Paris
(Metro Télégraphe
sau Porte de Lilas)

Anunță conferința dlui R. ANTOCHE, student, intitulată "Vlad l'Empaleur et la tactique de la guerilla dans les luttes avec l'empire ottoman", care va avea loc sâmbătă, 18 martie 1995, la ora 17.

**CASA ROMANEASCA
EUGENE IONESCO
OU LA RECHERCHE DU SENS DE L'EXISTENCE**

Vor vorbi GILLES PLAZY, scriitor, autor al volumului "Eugène Ionesco" (ed. Julliard, 1994) și GABRIEL LIICEANU. Întâlnirea va avea loc **vineri, 24 martie, la ora 18, la Paris IV - Grand Palais 75008 Paris**
Intrarea prin 4, Cours la Reine,
colț cu Av. W. Churchill (Metro Clemeanceau)

"Pro Basarabia și Bucovina"
Uniunea pentru Regele Mihai
Partidul Național Țărănesc Creștin-Democrat
Asociația Foștilor Deținuți Anticomuniști Români

*Vă invită la Comemorarea a 77 de ani
de la Reunirea Basarabiei cu România.*
Festivitatea va avea loc
în sala de conferințe a Misiunii Române Unite
38, rue Ribéra 75016 Paris (Metro: Jasmin)
Sâmbătă, 25 Martie 1995, ora 16

**NOUTĂȚI
EDITORIALE**

Sanda Stolojan

*"Bruine de nulle part
poèmes*
Ed. Rougerie

Edgar Reichmann

Nous n'irons plus à Sils Maria
roman
Ed Denoël

Andrei Marga

*Philosophy
in the Eastern Transition*
Biblioteca Apostrof

DECESE

Prof. univ. dr. Raoul Quirin Robocki; Dobra Remulus; Mariana Calotescu; Gh. Vartic; Dumitru Creangă; ing. Ion Humiță; ltcol (r) Aristide Nicolau; dr. Cornelia Portelli; loc (r) Kivu Ionel; dr. Dumitru Mateescu; col(r) vs. Ștefan Lascu Dumitru; Ortansa Pătrașcoiu; dr. Aurelian Georgescu; prof. dr. Mihai Manasia; farm. Ctin Marcel Neacșu; Ioan Florescu; Boca Vasile; Vasile Ștefan Mihai; Vasile Chirppisizu; ; Cordelia Rășeanu; col. ing. Gh. Ciobanu; Maria Gabrea (n. Lehrmann); Nuși Mititelu; Nicolae Dorobanțu; Gere Gyula; Tiberiu Stoian; Tifrac Petru; ing. Hans Thiess; Gh. Gherghina; Lulu Corneliu Fonescu; prof. Gh. Mușatescu Tamara Lazăr; Ctin Caster; dr. Aneta Botez; Smaranda Grasu; Eugenia Stratulat; Mari Dragomirescu; Vasile Onuțan; Radu Mohonea; Mircea Brazdeș; prof. univ. dr. Paul Cosmulescu; col (r) farm. Ștefan Muntean; dr. Mircea Băcanu; prof. Mitu Spineanu; col(r) Dumitru Seceleanu; arh. Jean Rădulescu; Paul Popescu; Elisabeta Pătrașcu dr. ch. Ion Iliescu; Virgil Gătăianu; Pompiliu Buzduga; Eugenia Popovici; Victor Săvulescu; Maria stănescu; Sima Celus; Florica Manolache; Ștefan Trifu; Ivanciu Liana Dan Racoveanu; căpt. ing. aviator Zsabo Alfred; Constanța Rusu; conf. ing. Viniciu Nicolescu ing. Gh. Constantinescu; Ion Pârlog; Mircea Patriche; Ion Bădănoiu; Crăciun Anica; ing. Vasile Stănescu; Victoria Păduceanu; Ioan Hândoreanu; ing. Luca Mateescu; Flavius Wirth Ștefan Trifu; Ivanciu Liliana; prof. dr. doc. Florica Manolache; Maria Stănescu; Constanța Rusu; Ovidiu Diaconescu; ing. Doru Ivănescu; Petra (Picky) Georgescu; Marin Cîmpeanu; prof. Aurelia Nedelcu; col(r) Chircu Șt. Constantin; col(r) ing. av. (r) Dan Cristea; Emanuela Pleșa; Profira Dimitriu; Elena Romanescu; Irene Hedwig Rogozea; Eugenia Dimitriu Popovici; regizorul Dumitru Seceleanu; col(r) Arsene Emil; Angela Vasilescu Ortopeanu; Ioan Barbul; Eugenia Guraliu ; Ileana Gogescu; Stela Ionescu; dr. Marin Bobe; preot Ion Spiru; Coca Dracopol; dr. Elena Munțiu; scriitorul Cristian Popescu; Mircea Panaitescu Ion Andruță; Gh. Coianu.

NATURALIZARI "Journal Officiel", 23, 26 februarie și 5 martie 995 publică numele următoarelor persoane născute în România, care au obținut naturalizarea franceză: Horia Sason, născut la București; Vasilescu Marius Anghel, născut al București; Maria-Magdalena Vasilescu (n. Zahner), născută la Iași, Vasilescu Dana, născută la București; Bucur Rodica, Comelia, născută la București; Chiriță Mihail, născut la Ismail; Chiriță Adriana Maria, născută la Iași; Elena fati (n. Dima), născută la Constanța; Gheorghe Istrate, născut la Buciumeni; Alexandru Iulian Istrate, născut la București; Smaranda Istrate (n. Ciurcă), născută la București; Kurt Kunstlich, născut la Cernăuți; Paul Cătălin Mănescu, născut la Craiova; Niculae Dumitru, născut la Buda-Lapos; Elisabeta Niculae (n. Niculescu), născută la București; Silviu Panțiru, născut la Iași; Gabriela Panțiru (n. Oprea) Toma Popescu, născut la București; Camelia Nicoleta Zamfir, născută la București; Apuli Antonina, născută la Beiuș; Elena Rodica Chiriță (n. Codreanu), născută la Schineni; Ana Gabriela Crăciunescu, născută la Sibiu; Daniela Grecu, născută la Sibiu; Ruxandra, Mihaela Ivănescu, născută la Cluj; Marian Emilian Micelscu, născut la Bacău; Valentin Marcel Scărlătescu, născut la București; Maria Magdalena Socu, născută la Târgu Jiu; Paul Christian Staicu, născut la București; Alexander Vajda, născut la Brașov.

le combat

Directeur: Michel Korné 7/03/95
ISSN 1148 - 7321

NUMERO 241

TARIF D'ABONNEMENT ANNUEL

En Francs Français:

FRANCE FRF 250
EUROPE FRF 300

En d'autres monnaies, le tarif est majoré des frais bancaires d'encaissement comme suit.
DEM 100 - CHF 90 - GBP 35

Par avion :

AMERIQUE
AMERIQUE DU NORD FRF350
ISRAEL
AMERIQUE DU SUD
ASIE FRF 450
AUSTRALIE

USA 60 ou équivalent
USA 70 ou équivalent

125 Bureaux de la Colline - 92213 St-Cloud-France
Tel. (33-1) 46020540 Telefax (33-1) 46 02 14 37 - Tlx 270152 F
Commission Paritaire N° 65481 - CCP. : 11 341 71 A Paris

L'ABOUTISSEMENT D'UN NATALISME MAL CONCU

Par Michel Korné

Après la chute du couple Ceausescu, dans les premiers mois de 1990, les télévisions occidentales avaient présenté des reportages sur les conditions des orphelinats dans lesquels vivaient les enfants roumains abandonnés. De nombreuses organisations occidentales ont aussitôt réagi en envoyant des dons et en prenant en charge certains orphelinats.

Bien accueillies au départ, ces organisations se sont rapidement heurtées à l'incompréhension, à la cupidité et à l'hostilité de certains responsables et des autorités.

Le phénomène n'est guère spécifique à la Roumanie et se retrouve dans la plupart des ex-états communistes. Il a pris toutefois une ampleur bien plus vaste en Roumanie, à cause de la politique nataliste forcée que l'ancien dictateur avait imposé et qui avait abouti à des naissances massives à partir de l'interdiction des avortements décidée en 1966.

Cette interdiction avait eu comme premier résultat l'accroissement des naissances de 273 mille en 1966 à 527 mille en 1967. Ainsi pendant les cinq

premières années qui ont suivi l'interdiction des avortements, il y a eu plus d'un million de naissances supplémentaires pour une population, qui en 1966 était de 19.141.000 habitants.

Ironie du sort, vingt ans plus tard, en décembre 1989, les nouveaux nés des années 1967 à 75 ont formé la masse des jeunes, qui a renversé Ceausescu ont sacrifié pour les renverser. Ce sont ces jeunes qui ont payé le tribut des 1200 morts.

Ce coup d'état mal exécuté, qui a fait de la Roumanie le seul pays d'Europe où le communisme ne se soit pas effondré de manière paisible. □

Sous le régime Ceausescu, l'interdiction des interruptions de grossesse, n'a fait que se renforcer, à mesure que les naissances des premières années baissaient du fait des conditions de vie qui empiraient. A partir des années 1980, pour combattre les réticences des femmes à mettre au monde des enfants qu'elles ne pouvaient nourrir ni élever, le régime a renforcé ses mesures

répressives. Les médecins ne pouvaient pratiquer une interruption de grossesse, même lorsque la vie de la mère était en jeu, qu'avec et sous le contrôle direct des agents de la Securitate (la police politique de l'époque).

Les humiliations, les souffrances et les accidents mortels ont créé un état d'esprit chez les mères qui s'ajoutent aux conditions économiques pour expliquer en partie les nombreux abandons d'enfants qui ont lieu actuellement, en Roumanie.

Dans ce contexte, faciliter les adoptions serait la première mesure d'humanité qui s'impose, en attendant de trouver les moyens pour décourager les abandons. Malheureusement, une mentalité bureaucratique odieuse et l'esprit de lucre incite les détenteurs du moindre pouvoir à monnayer jusqu'à la pire misère humaine et constituent des obstacles difficiles à franchir. L'actuel ministre de la santé qui, à l'époque des Ceausescu s'était rendu tristement célèbre par le programme d'alimentation scientifique grâce auquel la population se serrait la ceinture pour exporter les aliments, n'est guère l'homme à imprégner une autre mentalité à ses services.

L'Organisation française, Solidarité Enfants Roumains Abandonnés, 20 Rue de la Baume, 75008 PARIS, Tél: 45 62 32 32, a publié dans un compte-rendu de voyage du 11 au 15 Novembre 1994, des informations dont nous reproduisons certains extraits, en espérant que cela incitera nos lecteurs d'Occident et de Roumanie à chercher des solutions humaines à des situations qui ne le sont guère.

Michel KORNE

COMPTE-RENDU DE VOYAGE (du 11 au 15 Novembre 1994) SERA (extraits)

Maternité de Carbonești - 62 enfants

Ils sont bien tenus et les dortoirs sont propres.

Le Docteur Patachia énumère les besoins de l'orphelinat:

Réfection des portes et fenêtres, linoléum, des placards, des étagères pour la lingerie, les travaux d'aménagement de la cuisine nécessitant 30 millions de lei financés par SERA, réparation du centrale thermique, aménager le jardin, des détergents et des désinfectants, une machine à écrire, des frises de papier pour les dortoirs.

L'Etat accorde pour l'alimentation des enfants 1350 lei par enfant et par jour, soit environ 3 Francs. Avec cette somme, l'on ne peut acheter du lait.

Le Docteur Patachia dit que, désormais, elle n'est pas habilitée à donner une autorisation pour

une opération chirurgicale à l'étranger. Elle suggère que SERA s'adresse à la "Comisia de Ocrotire A minorilor" (Madame Rosianu), qui dépend localement du Ministère du Travail, ou bien, dit-elle, que SERA sollicite une autorisation du Docteur Dan Viorel, nouveau directeur de la Famille et de l'Enfant au Ministère de la Santé à Bucarest.

Lors de notre visite de l'orphelinat, nous sommes frappés par le mauvais état de santé de certains enfants, souvent très jeunes. Le Docteur Patachia nous a dit que la plupart de ces enfants sont issus du "Centre de Dystrophiques" de Tirju Jiu, où les enfants sont très mal soignés et peu stimulés: "ils arrivent ici sans être jamais sortis de leur lit, et sont donc atrophiés, et difficiles à récupérer".

Centre de Dystrophiques de Tirju Jiu - 54 enfants

En plein centre ville de Tirju Jiu, un petit

bâtiment sans étage abrite cet orphelinat où se trouvent 54 enfants de 0 à 1 an.

Nous n'avons pas demandé l'autorisation préalable de visiter cet orphelinat, et M. Davidescu, directeur départemental de la Santé, joint au téléphone, nous interdit d'entrer.

Selon le Docteur Patachia, qui dirige le Leagan de Carbonești, près de la moitié des effectifs du Leagan provient de ce "Centre de Dystrophiques" et la plupart de ces enfants souffrent de graves carences, motrices et affectives.

Est-ce que S.O.S. pourrait étendre son action à cet orphelinat? Ce serait certainement bien utile.

Maternité de Vinju Mare

C'est notre troisième visite de l'année, après celle de Janvier et de Juillet.

A chaque fois, il y a de nouveaux bébés dans ce "salon" réservé aux abandonnés.

Cette fois, ils sont 4. Le mois dernier, dit Elena Cantamir, psychologue roumaine qui collabore avec "l'association française" de "Pauline à Anaëlle", il y en avait une dizaine.

Le flux des abandons est ininterrompu.

Une infirmière, rémunérée par SERA prend bien soin de ces nourrissons;

Dans le "salon" d'à côté, séparé de celui-ci par une baie vitrée, se trouvent des mamans avec leurs nouveau-nés. L'équipe de M6 qui nous accompagne dans ce voyage, interviewe ces mamans et leur demande ce qu'elles pensent des mères qui abandonnent leurs petits. Elles répondent par un jugement sévère, ce qui montre que la mentalité roumaine à l'égard de l'abandon commence à changer. Dès lors, pourquoi le gouvernement roumain ne se décide-t-il pas à "sanctionner" l'abandon?

Il faudrait que désormais, l'acte d'abandonner son enfant soit juridiquement considéré en Roumanie comme un acte répréhensible, et non plus comme un geste final. A cette fin, il pourrait être décidé, par exemple, que tout enfant abandonné à la maternité, ou placé en institutions, et resté sans lien avec sa famille pendant le mois qui suit, devient automatiquement abandonné au sens juridique du terme, donc adoptable.

PATUTEL : 101 enfants

Nous sommes attendus, en ce dimanche soir, par Constantin GIORSA, le directeur adjoint de l'orphelinat, accompagné de M. Mirica, inspecteur départemental de l'enseignement, et M. Iovescu, inspecteur adjoint.

Lors de notre visite de Juillet, le directeur nous avait dit son angoisse de voir arriver dans son orphelinat des petits-enfants de 3 ans, alors que, jusqu'à présent, il n'y avait ici que des "grands" de 6 à 18 ans.

Les craintes se sont avérées: les trois premiers bambins sont arrivés et une vingtaine d'autres sont attendus.

Rien n'est prévu pour de si jeunes enfants, dans l'univers désolant de cet orphelinat du bout du monde : les sanitaires, la buanderie, la cuisine, tout est dans un état lamentable.

Mais ce qui manque par dessus tout, c'est le chauffage.

Car un certain nombre d'orphelinats ont été oubliés dans le programme PHARE d'aide pour le chauffage de l'Union Européenne.

Orphelinat de FILIASI - 182 enfants de 4 à 18 ans

M. Ion Rosioru, administrateur, Sofia Miela, directeur adjoint, et Docteur Tamara Vladut, qui parle français.

Au rez-de -chaussée, 3 dortoirs où une trentaine d'enfants de 4 à 12 ans, sont à 2 ou 3 par lit. Les lits n'ont pas de drap: les enfants, hirsutes et sales, sont à même le plastique qui recouvre les matelas avec une vague couverture. L'odeur est pestilentielle. Impossible de reconnaître les petits garçons des petites filles: sexes indifférenciés. Misère et tristesse de tout cela. Pourquoi les enfants sont-ils couchés à cette heure-ci? Le personnel qui les garde n'a visiblement aucune qualification.

La saleté des enfants s'explique par le fait que les installations sanitaires sont défoncées: les lavabos ont leur robinetterie cassée et, de toutes façons, ils sont trop haut placés pour des petits enfants; par terre, le sol dallé est glacial, etc... Les W.C. sont à l'avenant, de même que la buanderie et la cuisine: trop vieilles installations, pour partie hors d'usage.

Entretien avec Madame Miela:

- Nous lui disons que, en Juillet, lors de notre première visite, nous avons trouvé la trentaine de petits enfermés dans une pièce en plein midi. Pourquoi? Madame Miela répond que les autres enfants étaient partis dans une colonie de vacances financée par l'association anglaise "Romanian Orphanage Trust". Les petits n'étaient pas partis parce qu'il n'y avait que 150 places dans la colonie de vacances, et parce que, en outre, ils sont incontinents ou bien séropositifs...

- Où est l'association danoise Red Barnett, censée s'occuper de cet orphelinat? Madame Miela dit que Red Barnett a quitté l'orphelinat en 1993.

- Quels sont les besoins les plus urgents? Madame Miela dit que l'urgence est de réparer l'installation sanitaire et l'installation électrique, et aussi d'installer des machines à laver le linge qui ne déchirent pas les vêtements.

-L'équipe de télévision de M6 qui nous accompagne peut-elle filmer dans l'orphelinat? Madame Miela refuse, et dit qu'il faut avoir l'autorisation de l'Inspecteur Scolaire du Département à Craiova. Elle refuse elle-même d'être filmée et de faire quelque déclaration que ce soit.

Le Docteur Tamara VLADUT n'a pas la même réticence. Madame Miela la menace de sanction si elle parle. Le Docteur Vladut répond qu'elle est une personne libre et qu'elle fera ce que lui dicte sa conscience. Elle nous invite à la suivre à son domicile pour qu'elle puisse parler librement.

Elle habite avec ses parents, dans une petite maison de la ville de Filiasi, à peu de distance de l'orphelinat.

Diplômée de médecine en 1985, elle a demandé il y a sept mois, à être affectée à l'orphelinat de Filiasi; avant elle, il n'y avait jamais eu de médecins dans cet orphelinat. "je les ai vu si tristes et si mal en point que j'ai voulu m'en occuper".

En principe, dit-elle, une "Scoala ajutatoare" accueille des enfants avec léger handicap. En réalité, à Filiasi, la "scoala" accueille toutes sortes d'enfants, handicapés ou pas, dont le seul point commun est d'être abandonné par leur famille, qui ne vient pratiquement jamais les voir.

La loi du 6 juillet 1993 sur l'abandon? Totalement inappliquée ici. Eucune procédure n'est en cours.

Le docteur Vladut dit: " les enfants vivent à l'orphelinat comme dans une petite prison . Ils sont totalement délaissés, et surtout ceux qui sont séropositifs. Ils n'ont ni vêtement, ni chaussures à eux. Ils dorment à plusieurs par lit, sans drap."

Pourtant , les O.N.G. sont passés ici,

nombreuses avec des camions de fournitures de toutes sortes : draps, couvertures, médicaments, jouets, mais selon le Docteur Vladut, tout est pillé par le personnel.

Le Docteur Vladut estime que c'est le système lui-même qui est en cause; " ce dont ces enfants ont besoin, c'est d'une famille. Le gouvernement roumain ferait mieux d'aider les familles à ne pas abandonner leurs enfants plutôt que d'organiser les abandons et de financer le système des orphelinats.

Leagan n°1 de Botosani - 197 enfants

Il nous a fallu 3 ans pour convaincre le Docteur Titus Ciortea, directeur de cet orphelinat, où se trouvent 197 enfants de 0 à 3 ans, d'appliquer la législation roumaine sur l'adoption.

Jusqu'à présent tous les prétextes étaient bons pour ne rien faire.

Encore en juillet dernier, il nous avait dit que le juge du Tribunal de Botosani refusait de traiter les dossiers d'abandon...

Le Leagan n°2 de Botosani ayant envoyé les noms de certains enfants au Comité Roumain pour l'Adoption, le Docteur Titus s'est enfin décidé à faire de même.

Le Docteur Titus dit, que grâce aux seringues jetables dont nous l'approvisionnons, les cas d'hépatite B et séropositivité ont disparu de son orphelinat.

A propos de seringues jetables, le Docteur Titus nous demande de lui en fournir au plus tôt 50 000 , car le stock des 50 000 que nous avons expédié il y a six mois est épuisé. Comment peut-il utiliser des seringues à un tel rythme de près de 8 500 par mois pour 200 enfants censés être bien portants, soit 40 seringues par mois par enfant? Le Docteur Titus répond que, en Roumanie, il est interdit d'administrer quelques médicaments que ce soit par voie buccale à un enfant de moins de trois ans... La piqûre serait donc de rigueur en permanence.

Le Docteur Titus nous fait visiter le "salon" des enfants en "quarantaine" : les nouveaux arrivés subissent cette épreuve supplémentaire d'isolement sanitaire qui date d'un autre âge, mais à laquelle le Docteur Titus paraît très attaché...

Centre de Vinjulet - 75 enfants

En Juillet dernier, nous avons découvert ici un mouiroir comme il y en avait à l'époque de Ceausescu: 75 enfants dans un état honteux au contact de 70 adultes, dont certains sont des malades mentaux violents, avec un directeur, le Docteur Radu Manassia, éthérique.

Quatre mois plus tard, le Docteur Manassia est toujours en place, et le seul résultat de notre intervention du mois de juillet est que, désormais, nous avons interdiction de pénétrer dans l'établissement.

PROMESSES NON TENUES

Le professeur MINCU est ministre de la Santé. Il nous a reçus deux fois cette année, et à chaque visite, il nous a fait des promesses. Le 25 Janvier, il nous a dit "dans un délai de 2 à 3 trois ans, tous les enfants abandonnés non handicapés actuellement dans les orphelinats pour enfants de 0 à 3 ans devront avoir trouvé une famille d'accueil ou d'adoption, et les orphelinats devront être fermés." Le 5 juillet, il nous a certifié que le Docteur MANASSIA, alcoolique notoire, serait remplacé "dans les huit jours" à la direction de l'orphelinat de Vinjulet. Hélas! Le Professeur MINCU n'a tenu ni l'une ni l'autre de ses engagements : les enfants de 0 à 3 ans sont de plus en plus nombreux dans les orphelinats, et le Docteur MANASSIA est toujours en place à Vinjulet. Quelle confiance peut-on faire au Professeur MINCU ?